

Het verhaal
van
Dikkelinde

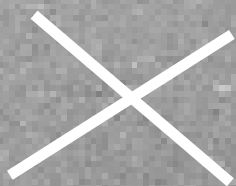

Foto door André Menschaert - genomen vanaf het landgoed Ghellinck de Walle.
Op de achtergrond zie je de Bloemekenswijk.

Onder Dikkelinde

Tussens de Grensstraat in de Bloemekenswijk (als zuidergrens) en de Roodborstjesstraat in Wondelgem (als noordergrens) loopt de Dikkelindestraat.

De straatnaam is een letterlijke verwijzing naar een oude lindeboom die hier ooit stond - al sinds lang voordat Wondelgem ontwikkeld werd als woonwijk aan de rand van Gent.

Tijdens mijn gesprekken in de Bloemekenswijk kwam die 'Dikkelinde' regelmatig ter sprake. Ik leerde dat het een significante plek was voor de mensen uit de Bloemkenswijk - een woonwijk van Gent die begin twintigste eeuw haar ontwikkeling kende als industriële woonwijk.

Dit alles triggerde mij om op zoek te gaan naar de verhalen van de Dikke Linde.

Dit is een documentatie van die zoektocht.

We beginnen met haar verleden.

We eindigen met een wandeling door de Dikkelindestraat.

De oorsprong van Wondelgem ligt vermoedelijk rond een Germaanse 'dries'.
Het zag er daar toen heel anders uit dan nu.

Wondelgem betekent ongeveer
"Nederzetting van de lieden van Gundilo".

Gundilo is een Germaanse persoonsnaam.

Zoals de Patta's van Petegem,
de Sino's van Zingem,
en de Odo's van Otegem.

Op de kaart van **Horenbault (1619)** zie je dat één boom groter is dan de omliggende bomen.

Zou dat Dikkelinde al zijn?

De ?-vorm van het perceel ten oosten van de boom lijkt dat wel te insinueren. De kaarten hebben echter een vrij zware vertekening t.o.v. elkaar.

In elk geval stonden er toen nog heel wat bomen - en waren er veel meer velden dan nu.

Vanaf de 16e eeuw vond je hier het kasteel van Ruyenhove - een domein dat in 1964 verkaveld werd. In 1967 werd het kasteel in gebruik genomen als gemeentehuis, en vandaag doet het dienst als dienstencentrum.

Ferraris
(1771-1778)

Atlas Buurtwegen
(1843-1845)

Vandermaelen
(1846)

Op **Compyn Soenen en Piscador (1912)** zie je geen linde staan omdat bomen niet ingetekend staan. Wel zie je de naam 'Lindeslag' staan als verwijzing.

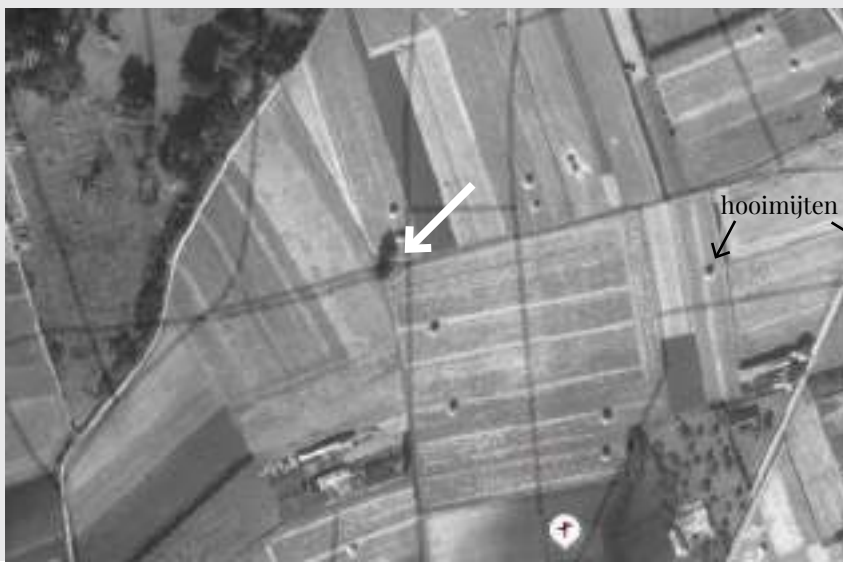
Topografische kaarten Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970.
 "Toen was de boom niet meer dan een puntje.)

De kern van de Bloemekenswijk is bedacht als één groot na-oorlogs suburbanisatieproject met pleinen en straten vernoemd naar bloemen.

Da's een veel minder romantische ontstaansgeschiedenis dan die van Wondelgem - en toch zijn de twee wijken historisch verweven.

Wondelgem lag ooit waar de Bloemekenswijk nu ligt.

Het is hier dat Gundila woonde.

< **Luchtfoto**
(1954 - 1961)

Foto: André Menschaert

foto door Henri Meuleman

Ik zag haar voor het eerst op dit beeld in het boek dorpsbeelden uit het verleden (Josephine Schreibers - 1994). Tussen de graanvelden stond ze - honderden jaren oud. Op de achtergrond zie je de rand van Gent (de Bloemekenswijk). Bij het beeld vind je het volgende onderschrift:

De Dikke Linde was vroeger een beter herkenningsteken dan eender welk verkeersbord. Daarom kan men deze boom dan ook wel als hét symbool van Wondelgem zien. De weg uitleggen aan mensen die van Gent kwamen, was in die tijd zeer eenvoudig: "Ga eerst naar de Dikke Linde...". De Dikke Linde stond midden in de korenvelden, langs een aardeweg die nu de Blauwstraat is.

De boom staat getuige van een verleden tussende velden - en de steeds gulzigere verkavelingen van Wondelgem. De boom was een landmark - een herkenningspunt - een verbinding tussen Gent en Wondelgem. De boom is een symbool van de gedeelde geschiedenis van de Bloemekenswijk en Wondelgem - en tussen alle mensen die de boom gekend hebben.

Zoals de Dikke Linde groeide en haar takken zich wijd spreidden, zo spreidde de gemeente Wondelgem zich uit over een steeds groter wordend gebied. Zoals de Linde haar bladeren verloor, door storm en oorlogsgeweld, zo verloor ook Wondelgem vele Schatten van kastelen en boerderijen. Nu is de Linde niet meer en met haar verdwenen de meeste groenzones, die Wondelgem ooit rijk was.

(Josephine Schreibers - 1994 - p. 126)

Photo: John G. ...

Foto links: Jan Oosterlinck (merci).
Foto beneden: Erik van Hurck (1954) (merci).

Alternatief bijschrift: "ah zie daar, een arbusculaire mycorrhiza!"

Rudy Bracke en Robert van Hurck. Een conserveblik met gaatjes ingeprikt was voldoende om kikkervisjes te vangen.

BLAUWSTRAAT

ROOBBORSTJESSTRAAT

DIKKE LINDESTRAAT

Ergens onder dit asfalt grepen haar wortels in het zand op zoek naar leven.

Ergens onder dit asfalt spreken de wormen nog in lindentaal.

Ergens onder dit asfalt ligt er misschien nog een heldhaftig zaadje geduldig te wachten.

Tot de zon de aarde opnieuw groeten mag.

Tilia X europaea 'Euchlora'

TILIA X EUROPAEA

tilia-cordata

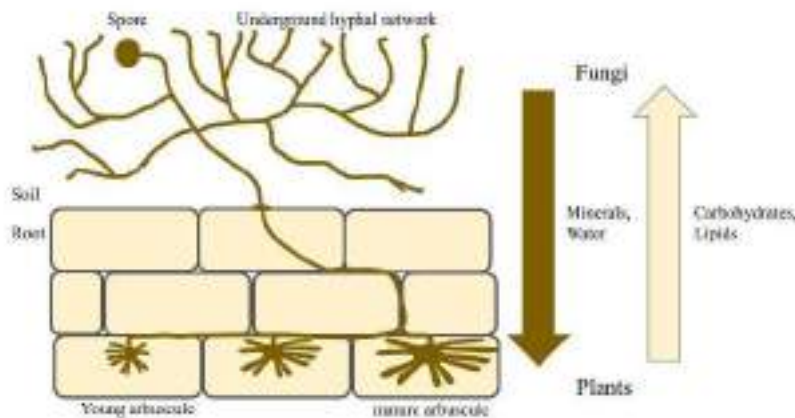

tilia-tomentosa-petiolaris

De linde is een boom van relaties, niet van dominantie. Het is een topboom voor bestuivers. Bladluizen zijn grote fan - en daardoor ook mieren en lieveheersbeestjes - en bijgevolg ook allerhande vogels - en tenslotte dus vogelspotters en vastgoedmakelaars (de aanwezigheid van vogels heeft een positief effect op de financiële waardering van woningen).

De linde bouwt allerhande intieme relaties op met arbusculaire mycorrhiza-schimmels (AMF).

Arbuscules zijn vertakte “uitwisselingsboompjes” (waar nutriënten worden geruild). De schimmel dringt met die boompjes via de haarwortels door in de celwanden zelf - waar het een ruilhandel begint met nutriënten. Arbusculaire relaties zijn in die zin veel intiemer dan de relaties met ectomycorrhiza - die zich minder penetrant rond de haarwortels wikkelt.

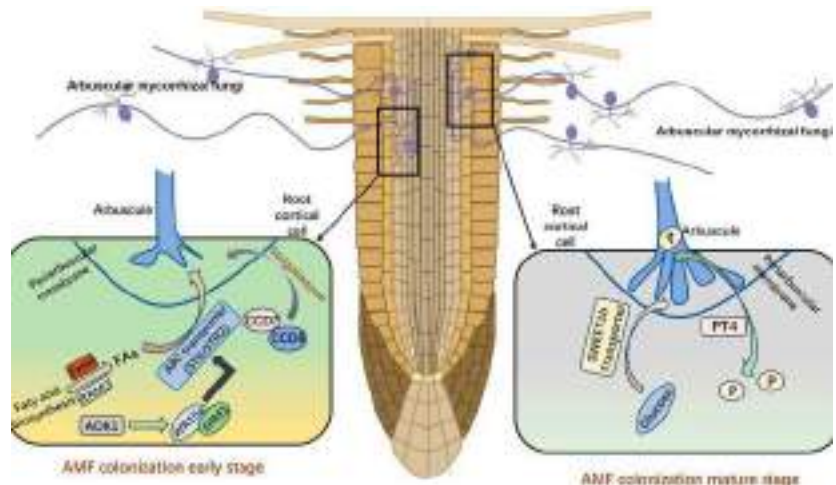
De linde staat symbool voor vertrouwen, gemeenschap, vrede.

Voor de Kelten stond de linde daarenboven als symbool voor bescherming, kalmte, rust en herstel.

Zij waren zich nog helemaal niet bewust van die arbusculaire mycorrhiza, maar zagen wel al haar schoonheid.

In onderstaande prentje zie je zo'n arbuscule' (schimmel) die doorgedrongen is tot in de cellen van de haarwortel van de linde (die je centraal ziet staan). Het rechthoekjes links en rechts geven je info over de eenheden van de ruilhandel tussen schimmel en boom.

Glucose via SWEET1B richting schimmel. PT4 - P - P in ruil voor de boom (Bij een volwassen relatie).

De arbusculaire schimmel handelt in fosfor, stikstof, sporenelementen en water en wilt voornamelijk suikers (koolstof) in ruil. Dat is voor energie en als bouwstof. De schimmel wil groeien en gaat zo relaties aan met andere planten en de bodem.

Je hoorde wel eens van het Wood Wide Web.

AMF-systemen focussen zich op het bouwen van een volledig ecologisch collectief. Van mos tot gras - met kruidlaag en struiklaag en boomlaag. Dat is anders bij ectomycorrhiza - die meer verbonden worden met boom-tot-boomrelaties (in bv. eiken- of beukenbossen).

De linde is een gulle boom.

Inocybe geophylla

De AMF-systemen hebben zelden vruchtlichamen - hun verspreiding gebeurt volledig ondergronds (bodemschimmels).

Bij oudere lindebomen zijn er wel al voorbeelden gevonden van samenwerkingen met ectomycorrhiza - zoals *Russula cyanoxantha* (parelmoerrussula), *Inocybe geophylla* en *Cortinarius*.

Cortinarius tiliae (vernoemd naar linde).

Soms vinden we dat bomen overlast geven. Denk daarbij aan de vruchten van de Ginkgo - de uitwerpselen van duiven, of de kleverigheid die uit lindes valt.

Daarom bestaat er zoiets als 'geslachtspreferentie in aanplant van stedelijke bomen'.

Dat kan een belemmering voor de biodiversiteit zijn (minder genetische uitwisseling). Het is ook bovendien een zeer ingewikkelde zaak omdat bomen pas laat geslachtsrijp worden en ze vaak meerslachtig zijn. Vrouwenbomen kunnen plots mannentakken krijgen, e.d.m. Er bestaat veel discussie over hoe we planten- en diersoorten precies in conventies proberen steken om ze te begrijpen.

Het bekende 'druipen' van Lindes is echter ook geen gendergebonden gebeuren, maar wijst op de aanwezigheid van een relatie met bladluizen. Die voeden zich aan het sap en scheiden honingdauw uit om niet teveel suikers op te nemen. Ze hebben ook aminozuren nodig - en die zijn niet uitbundig aanwezig in bladsap.

de Lindebladluis, *Eucallipterus tiliae*

Druppen is geen excuus voor genderexclusieve maatregelen, wil ik zeggen.
Zowel mannen als vrouwen druppen.

Maar tilia is weldigelijk geslachtelijk - ze verspreid zich via bloemetjes, bijtjes en zaadjes. Het aanplanten van een eenslachtig bomenbestand zou een beperking vormen voor hun ontwikkeling.

En minder menging betekent minder vogels.

Het is over het algemeen een gezonde strategie om te streven naar diverse aanplant - en daarin heel bewuste afwegingen te maken tussen een regen van honingdauw of de volle zon op uwen auto.

drup
drup

drup

drup
drup

drup

PLETS!

(overall)
honingdauw.

Russula cyanoxantha

Lindes zijn schone bomen.

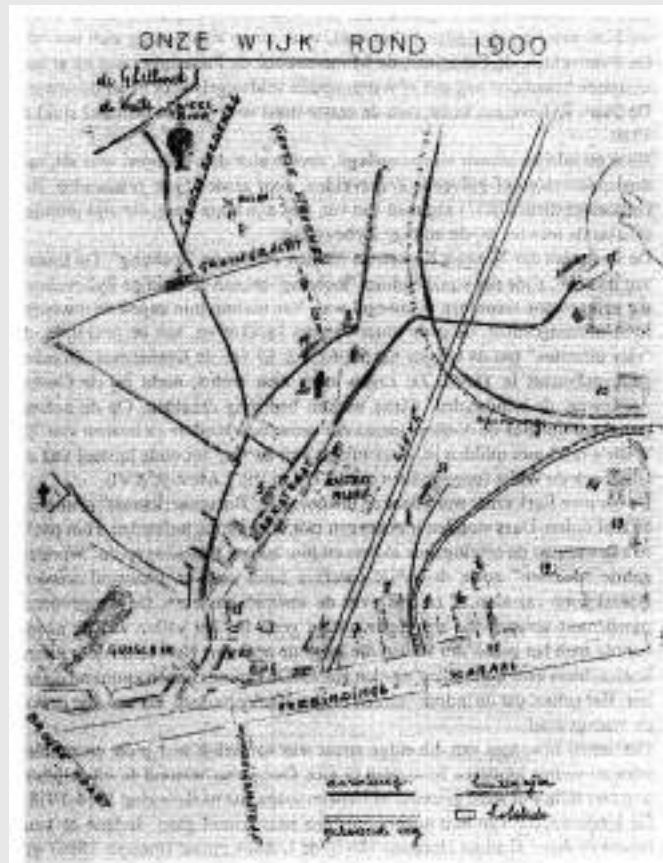
De zomerse dans van hun bladeren -
hun weelderig zoete geur -
het leven in hun groei -.

drup
drup

drup

PLETS!

Uit: "Onze Wijk" rond 1900 - Raymond De Meyer

"In hun vrije tijd gingen de kinderen tussen de akkers spelen, of in de grondvesten van het oude kasteel, in de kasteelmeers, in het nabije Lieveken of aan de grensgracht, nabij de "vier uitersten" waar zij hun vliegers opletten.

Zoals nu raapten zij in de herfst beukenmootjes aan de Walle's bos of speelden aan de voet van de eeuwenoude dikke boom (de meer dan 300 jaar oude linde)."

De Meyer, R., (1991) "Onze Wijk rond 1900.", Ghendtsche Tydinghen 20(3).
doi: <https://doi.org/10.21825/gt.v20i3.6790>

**HERINNER JIJ JOU DE DIKKE LINDE NOG?
HEB JIJ EEN VERHAAL OVER DIE BOOM?
WAT DEED MEN DAAR ZOAL?**

LINDE BOME LINDE TEEG

**IK BEN BENIEUWD NAAR DIE VERHALEN -
ALS IK JOU MAG CONTACTEREN, HOE DOE IK DAT DAN BEST?**

NAAM:

CONTACT:

Met Jenny had ik op het buurtontbijt nog de volgende korte uitwisseling:

Ken jij de dikkelinde?

- De dikkelinde?
- Nee ik niet.
- Mijne man wel.
- Die is zes jaar geleden overleden.

- Die is daar nog gaan vrijen.

- (lacht)

- dat was daarvoor bekend.

Verslag van gesprek met Lilianne en Hubert

(buurtcentrum Bloemekenswijk)

(23/03/2026)

Ik leg Hubert de foto voor van de Dikke Linde (gevonden in het boek dorpsbeelden uit het verleden – Wondelgem). Hij moet even kijken naar de boom, maar herkent deze niet meteen. Ik zeg hem dat het de Dikke Linde is ten noorden van de wijk.

Hubert herinnert zich de boom als een veel grotere boom, en trekt in twijfel dat het deze boom zou zijn. Je kon met twee of drie in de holte van de boom gaan staan.

“Wij hebben ooit geprobeerd om met drie rond de boom te gaan staan en onze armen te verbinden, en dat lukte maar net.”

Dit beeld communiceert de grootsheid van die boom dus niet heel goed. Hubert zegt dat hij onlangs zijn zus (Charlotte) zag, die een foto heeft waarin zij met een vriendin in de holte van de boom staan. Hij gaat voor mij proberen om die foto door te sturen.

Van Hubert leer ik veel bij over de geschiedenis van de boom – en hoe die ook verweven is met de oorlog.

“De boom had enkele grote uitstekende takken. Daar hadden de Duitsers tijdens de oorlog planchees op gebouwd, als uitkijkpunt. Er kruisten langs die boom drie wegen, of eigenlijk wegels, en de boom stond bovenop een heuvel. Je had hier met andere woorden een fantastisch zicht. De trap was gemaakt van dubbele ‘tienduimers’ – grote nagels die in de boom wagen geslagen en als ladder dienden. Hier lag de vuurlijn. Ik herinner me nog dat er Canadezen, Polen en Engelse soldaten in de wijk zaten. Ik herinner me nog tafels waar die mannen zich scheerden en wasten. Ik herinner me nog de geweren die in de hoek van de kamer stonden. Ze noemden deze boom niet enkel “Dikken Buum”, maar ook “Arendsnest”. Na de oorlog was dat natuurlijk voor ons ook een geweldige plek om te spelen – wij bouwden in die boom dan ons kamp.”

Hubert bevestigt ook dat de boom een plek was waar koppeltjes afspraken om te vrijen.

“Vooral in de zomer, dan stond er rond de boom overal koren. En als dat koren een poepken hoog stond werd er in de omringende velden gestoeid. Tot ongenoegen van de boer natuurlijk, die veel van zijn granen platgeduwd terugvond. Die boer had dan het idee gekregen om tegen en rond de boom te bemesten, zodat het er naar mest stonk.”

“Er werd ook regelmatig gevochten rond de boom – als er iemand betrap werd met het lief van een ander.”

Het exacte jaartal waarop de boom gekapt is, weet Hubert niet. Wel spreekt hij over een tak die afgebroken was, waarna er een ‘gat’ in de boom kwam waar die tak zat. Dat gat verzamelde water, maar op een gegeven moment ook een bijennest. De ‘pompiers’ kwamen dat nest weghalen, en vulden het op met papier dat ze in brand staken. De boom was op dat moment echter erg droog, en de binnenkant is toen volledig mee uitgebrand.

Je passeerde de boom onderweg naar ondermeer Kasteel de Ghellinck de Walle – (nu dienstencentrum en gemeentehuis). Dat was op een gegeven moment een uitvalsbasis van het Duitse leger. Hij herinnert zich een foto van Duitse officieren die vanuit het raam sigaren of sigaretten aan het roken waren. Hubert heeft nog dode soldaten gezien aan de overkant van de sporen. Er stonden hier ook drie bunkers – één voor controle en twee voor bevoorrading (van wapens en van kledij”. Het was eigenlijk één groot fort hier. Die bunkers waren na de oorlog natuurlijk ook een fantastische plek om te spelen.

We babbelen nog wat na over zijn jeugd in de buurt en hoe hij als kind met het paard van de bakker ging rijden tussen de velden. We sluiten het gesprek af – en ze zullen me nog de foto van Charlotte sturen.

De Wondelgem

door Jean-Philippe VAN ACKER

Wie vroeger als Gentenaar de weg vroeg in Wondelgem kreeg steevast het zelfde antwoord. „Ga eerst naar de de Dikke Linde”. Tot eind de jaren zestig fungeerde deze vermoedelijk vierhonderd jaar oude boom als het makkelijkst te herkennen baken van deze Gentse randgemeente. Voor de Wondelgemnaars had de linde ook een meer romantische betekenis. Door zijn afgelegen ligging fungeerde hij als ideaal rendez-vous-punt voor verliefden. Getuige daarvan de vele meisjes- en jongensnamen die in zijn bast gekerfd waren. Eind de jaren zestig moest de linde wijken voor de verkavelingswoede.

De Wondelgemse kunstenaar Michel Bracke tekende naar aanleiding van het verdwijnen van de Dikke Linde een mooie ets: in de holte van de boom is een verliefd koppelje hartstochtelijk aan het kussen.

De Dikke Linde bevond zich op het kruispunt van enkele veldwegen. Een veldweg liep via Het Blauw naar de Botestraat (nu Blauwstraat). Een andere wegel verbond Het Blauw met de Westergemstraat. Het laatste zandwegje was de rechtstreekse

verbinding met Kolegem.

De Dikke Linde stond vlakbij het domein de Ghellinck de Walle. Op dit domein bevindt zich het in de zestiende eeuw gebouwde kasteel Ruyenhove. Joseph de Ghellinck, Heer van Tollenare, kocht in 1740 dit gebouw. Zijn nakomelingen lieten eind de achttiende eeuw het kasteel verbouwen in Lodewijk XVI-stijl. Kasteel Ruyenhove fungeert nu als Wondelgems dienstencentrum. De prachtige tuin met orangerie, stallingen en hoeven werd in 1970 verkaveld tot Parkstad 1.

In Wondelgem heette de linde kortweg „de Dikken Busan”. De befaamdste boom van Wondelgem blijkt omgeven door heel wat mysteries. Zo blijft het gissen naar de leeftijd van de linde. Gezien zijn omvang en grootte was de boom zeker vier eeuwen oud. Over het waarom deze boom solitair geplant

FOTO WOUTER RAWOENS

De Dikke Linde en de velden die hem omringden moesten wijken voor nieuwbouw.

De mooie ets heet
'Romance'

gemaakt door
Michel Bracke.

Op de volgende
pagina vind je er
een afbeelding van.

ntse Big Bizou

verd, bestaan diverse hypothesen. Zo wordt beweerd dat de linde het hoogst gelegen punt van de Gentse randgemeente markeerde (Wondelgem ligt er 1 meter boven de zeespiegel). Een andere hypothese stelt dat de boom er toevallig wortel schoot en dienst deed als grensmarkeerder.

Een ander mysterie is het verdwijnen van de Dikke Linde. De meest voor de hand liggende verklaring is dat de boom

gerooid werd om plaats te maken voor de verkaveling. Sommigen beweren echter dat de zwaar vermolde boom omver woei tijdens een najaarsstorm.

De Dikke Linde leeft voort in het geheugen van de Wondelgemnaars dankzij toneelvereniging Het Lindecoulsken, de Dikke Lindestraat en de linde die in 1970 in de buurt van kasteel Ruyenhove geplant werd naar aanleiding van de actie „Plant een boom“.

FOTO JAN OOSTERLUCK

Door blikseminslagen en het stoken van vuurtjes door kwajongens in de holte van de stam, kreeg de monumentale linde op het einde meer het uitzicht van een ruïne.

Dit
15
vrijdag
12 december
1997

Provincia OOST-VLAANDEREN
ARRONDISSEMENT GENT
GEMEENTEBESTUUR
VAN
WONDELGEM

Nr. 67/743/REG./s.

Onderwerp:
Beplantingen

De 2 oktober 1967

Aan de heer Roger DRIEGHE
tuinaanleg
evergemsesteenweg, 16,
WONDELGEM.

Mijnheer Drieghe,

Kortelings wordt de "dikke Linde" geveld.
Het Schepenkollege heeft beslist op dezelfde plaats
een "nieuwe linde" te planten.
Wanneer de periode van bomenplanten is aangebroken
verzoeken wij U beleefd deze "nieuwe linde" te
planten.
De vluchtheuvel rond de boom zal door het gemeente-
personeel in orde gebracht worden.

Hoogachtend.

NAMENS HET KOLLEGE

De Gemeentesekretaris,

De Burgemeester,

H. PARISIS

F. LOUWERS

Naar aanleiding van het overlijden van de boom maakte kunstenaar Michel Bracke een werk getiteld:

- 'Romance'.

we eindigen met een wandeling door de Dikkelindestraat.
De wandeling gebeurde op vrijdag 27 maart 2026 vanaf 10:00.

Van zuid naar noord.

BOLBAAN
DE ZANDSTUIVERS
OPEN OP VRIJDAG
VAN 13U30 TOT
OOK OP AFSpraak
INFO NICK 0476/984.923

Handwritten graffiti on the door, including the word "Hand" in white and a pink scribble.

100

Het is een bijzonder normale
ongewone Vlaamse straat.

Er staan lindes in de Dikkelindestraat.

Hun uithollingen komen me bekend voor.
Aan hun voeten zie je steeds al nieuw leven.
De vleugels van de fenix.

Er kwam nooit een “nieuwe linde” – of die heeft niet lang bestaan.

Dikkelinde leeft voort in plaatsnamen en straatnamen, maar vooral in de verhalen van Michel, Lieve, Henri, Josephine, Liliane en Liliane, Jozef, Jean-Philippe, Hubert, André en Jan. In de verhalen van buurtbewoners van zowel Bloemekenswijk als Wondelgem.

Merci allemaal.

Speciale dank ook aan:

- * Valérie Meillander – Consulent Dienstverlening bij Archief Gent.
- * Koen Venegas Arnouts, voor alle doorverwijzingen en introducties.
- * De Heemkundige en historische kring Wondelgem: met name Annie Verschraegen en Lieve De Mey voor het ‘overlijdensbericht’ en het krantenartikel.
- * Nadine Lenssens die speciaal voor mij in haar archieven is gedoken om fantastische beelden boven te toveren en me te voorzien van de ets van Michel Bracke.
- * Kaartmateriaal van gentgemapt.be
- * Het boek: Dorpsbeelden uit het verleden – Wondelgem (Josephine Schreibers, 1994) .
(Daarin mocht ik de boom voor de eerste keer zien!)

Bedankt aan eCO-CITY (HOGENT) om de professionele ruimte en ondersteuning te bieden om dit soort verhalen deelbaar te maken. Dit is een verhaal dat nog niet volledig ontrafeld is. Ik had de tijd niet meer om in gesprek te gaan met andere mensen. Maar zoals de linde een boom is die als een fenix uit slaap kan herrijzen, kan dit verhaal dat ook.

Voel je vrij om aanvullende verhalen, beelden of anekdotes over de boom te sturen:
jo.boonen@hogent.be en dan vind ik een manier om ze aan deze bundel toe te voegen.

